

BAK IMRE (1939)*Négyzet-Kereszt* | *Square-Cross*, 1979

Akril, fa | Acrylic on wood, 44x54 cm

Jelezve hátoldalon | Signed on the reverse: Bak/79

Kezdő ár | Starting price: 2 200 000 Ft | 6 377 EUR

Becsérték: 3 500 000 – 5 000 000 Ft

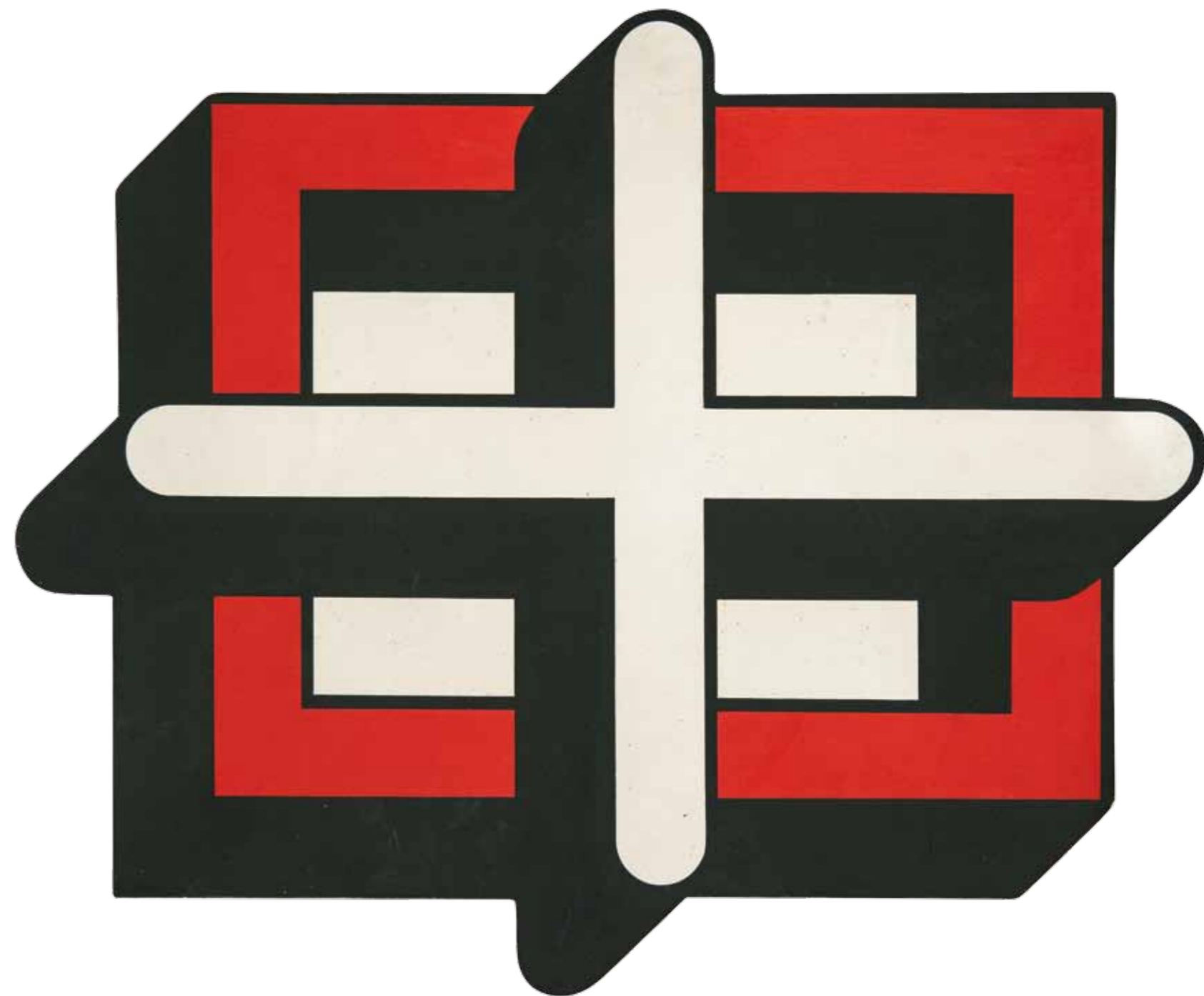
Estimate: 10 145 – 14 493 EUR

Bak Imre a hatvanas évek legvégétől kísérletezett, hogy a hagyományos anyaghasználaton túl, valamint a térbe kilépve a síkszerűség és a táblafestészet lehetőségeit továbttágítsa. Az esseni Folkwang Museumban bemutatott *Fachwerk-kompozíció* (1971) az oeuvre egyik kulcsfontosságú alkotása, amely egyszerre az Iparterv-korszak tanulságainak összefoglalása, továbbá a következő, konceptualista időszak és a festészet utáni absztrakció „szemantizálásának” nyitánya. A kompozíció megidéz, majd absztrahál egy konkrét építészeti struktúrát, amelyet elemeire bont. Földényi F. László erről így ír: „*a sík a térbe <<omlott be>>, ez a tér azonban a maga módján éppoly lakhatatlanná vált, amilyen lakhatatlan a kétdimenziós sík. A művészet a reális tér és a reális tér felszámolása nyomán születik meg – a szó legszorosabb értelmében vett képtelenség lesz az alapanyaga. Nem a <<valóságot>>, hanem a képzeletet és a szellemet engedi szabadjárára – azt, ami a maga nemében persze éppúgy valóság, mint az úgynevezett*

fizikai tényszerűség”¹ Ezután a színek egy időre eltűntek a műveiről, és a vezető szerepet maga a szerkezet, a képi reprezentáció, a jelek mindenkori jelentései, valamint jelentésváltozásai kapták. Bak az ősi és népművészeti jelek vizsgálatát választotta kiindulási pontjának, amelyeket először szisztematikus és tudományos módon rendszerezett. Felismerte az egyszerű formák erejét, jelentésük sokrétűségét, illetve a síkok rendezésével kibontakozó termélységek lehetőségeit. Korabeli képcímei szemléletesen mutatják, hogy a legelemibb jelképekkel milyen asszociációkhoz és ambivalenciákhoz jutott, pl.: Nap-madár-arc, Nap-ember-arc, Virág-ember stb. Bak érdeklődése fókuszában nem pusztán a művészet, hanem a látás története állt, melyre írásaiban és pedagógiai munkásságában is rendszerint kitért. Célja, hogy az elvont és konkrét elemek ütköztetésével működésbe hozza, és fejlessze az érzékelést az archaikus őslátástól kezdve, a metafizikai létlátáson át, a kreatív és felismerő-alkotó látásig.

A *Négyzet-kereszt* (1979) ennek a konceptualista, geometrikus jelekkel apelláló, hasonlóságokra, analógiákra és tükrözésekre épülő, valamint térbeliséggel kísérletező időszak végpontja. Maga a farost-alap „formátlan” formája együttesen teszi ki a négyzetnek és a keresztnek az egymásra helyezett kontúrképét. A fekete-fehér mellett ismét feltűnik egy jól ismert alapszín, a piros. Bak – szokásához híven – az alapra anynyi akrilréteget festett, hogy az ecsetvonások felismerhetetlenek, a színfelületek homogének. A térérzetet erősíti a jelek megfestett fekete árnyéka, amelyek befele és lefele terjeszkednek.

A *Négyzet-kereszt* egy másik változatánál az előbbi geometrikus elem egyenlő oldalú négy-szög, itt azonban egy téglalap-forma, ennél fogva a szemet is másképp csapja be. Úgy tűnik, mintha a kereszt alsó szára rövidebb lenne a többinél. Az egymásra helyezett ösjelek egy bizonyos történeti rendre utalnak, amely kiegészült a malevicsi tartalmakkal.

FÖLDES LÉNA

JEGYZETEK:

¹ Földényi F. László: A képtilalom mint az ábrázolás előfeltétele. Bak Imre koncept-műveiről. In: Bak Imre 1971-1979. Fotómunkák. kat. Vintage Galéria, Budapest, o. n.